

Information

9. REMISS - MILJÖPROGRAMMET 2026-2029

vaggeryd.se

Bakgrund

- Ett miljöprogram i den här formen har funnit sedan 2014-09-29 då ett nytt miljöprogram togs fram som ersatte ett flertal miljöinriktade styrdokument som antagits från 2001 och framåt. Miljöprogrammen gäller för 4-årsperioder och detta miljöprogram gäller för 2026-2029.
- Kommunstyrelsen lämnade 2025-01-20 ett uppdrag till kommunledningskontoret om att ta fram ett miljöprogram för 2026-2029.
- Miljöprogrammet 2026-2029 beskriver hur Vaggeryds kommun ska arbeta med det strategiska och övergripande miljöarbetet i kommunen för att bidra till att uppnå både globala, nationella, regionala och lokala miljömål.

Innehåll

Kapitel	Innehåll
Kap 1	inledande kapitel med programmets bakgrund, projektorganisation, läsanvisning, uppföljning och avgränsning.
Kap 2	en nulägesbeskrivning som beskriver vilka globala och nationella miljömål som miljöprogrammet utgår från samt vilka andra styrdokument och den lagstiftning vi har att förhålla oss till. Det finns även beskrivet ett nuläge för statistik och nyckeltal inom vissa miljöområden.
Kap 3	9 strategier för hur vi i kommunens arbetssätt kan bidra till hållbar utveckling. Strategierna är verktyg och processer som säkerställer att det vi gör bidrar till en hållbar utveckling.
Kap 4	miljöriktlinjerna. De gäller för alla anställda och förtroendevalda i det dagliga arbetet. De tipsar och vägleder mot ett mer hållbart beteende.
Kap 5	kommunens strategier och mål för miljömålen som berör våra verksamheter.

Av Sveriges 16 miljö kvalitetsmål är det 14 miljö mål som gäller för Jönköpings län.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Myllrande våtmarker
11. Levande skogar
12. Ett rikt odlingslandskap
13. God bebyggd miljö
14. Ett rikt växt- och djurliv

Miljö kvalitetsmålen Hav i balans och levande kust och skärgård samt Storslagen fjällmiljö berör inte Jönköpings län.

Kapitel 2 - Nuläge

Miljöprogrammet är styrdokumentet för kommunens miljöarbete. Syftet med programmet är att det ska utgöra en plattform för ett långsiktigt och strategiskt miljöarbete.

Vision och värdegrund och övergripande mål

Vision och värdegrund 2030

Här ger vi plats för att göra skillnad

En plats för möjligheter formad med tanke och omtanke.

Där lusten är vår drivkraft och där glädjen smittar.

En plats med stark tradition för gränslöst skapande.

Där gemensam vilja och kunskap får livet att lyfta och idéer att bli verklighet.

En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet.

Där allt är nära och alla har betydelse.

Övergripande mål för mandatperioden 2019-2022 samt 2023-2026

Alla som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun uppnår tillsammans visionen genom fyra mål:

Vaggeryds kommun ska vara en plats...

- med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen
- med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet
- med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa
- som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka

Kapitel 3 - Strategier för att bidra till hållbar utveckling

- Leda och styra
- Upphandla och köp in
- Arbeta med ständiga förbättringar
- Kompetensutveckla
- Samverka
- Kommunícera
- Digitalisering
- Beredskap
- Samhällsutveckla

Kapitel 4 - Miljöriktlinjer

- Miljöriktlinjerna gäller för alla anställda och förtroendevalda i det dagliga arbetet. De tipsar och vägleder mot ett mer hållbart beteende.
- De fyra riktlinjerna är:

- Spara energi
- Miljöanpassa transporterna
- Upphandla och köp in med hänsyn
- Förebygg avfall enligt avfallstrappan

Kapitel 5 - Strategier, mål och åtgärder för miljömålen

- I miljöprogrammet finns tre större tematiska målområden som samlar strategier, mål och åtgärder som hör ihop.
- De tre målområdena är ***Hållbara transporter och resor, Hållbar samhällsplanering och bebyggelse samt Hållbara gröna och blå miljöer.***
- De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.
- För varje målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.
- Tillhörande varje målområde finns också ett antal åtgärder som vi ska genomföra. Åtgärderna följs upp årligen och är till för att hjälpa oss att nå våra delmål.

Kapitel 5 – Målområde 1 *Hållbara transporter och resor*

Delmål

3. Kommunen ska i samhällsplanering möjliggöra för hållbara transporter.
4. Kommunens fordonsflotta med fossilfria bilar ska öka.
5. Utsläppen från kommunens tjänsteresor och upphandlade transporter ska minska.

Begränsad klimatpåverkan

"Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås."

Riksdagens definition av miljömålet

Kap 5

Målnråde 1

Delmål 3

I samhällsplaneringen arbetar kommunen för att säkerställa att det skapas möjlighet till säkra gång- och cykelvägar till olika målpunkter. Det kan vara skolor, fritidsaktiviteter, arbetsplatser, handel samt busshållplatser och stationer. Kommunen arbetar också för att skapa pendlarparkeringar för bil och säker förvaring för cyklar. Förvaltningarna ansvarar för att identifiera om finns möjligheter till hållbara transporter till respektive arbetsplats och föra frågan om genomförande vidare till nämnderna.

Åtgärder för hållbara transporter och resor

Åtgärd: Säkra och tillgängliga cykelparkeringar

Säkra och tillgängliga cykelparkeringar ska finnas vid kommunala arbetsplatser, skolor, förskolor, tåg- och busstationer och utvalda offentliga platser. **Respektive förvaltning ansvarar för att inventera cykelparkeringar vid sina arbetsplatser och påtala behovet av om säkra och tillgängliga cykelparkeringar behövs.**

Ansvar: tekniska nämnden, kommunstyrelsen, VSBo, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden

Åtgärd: Främja fysisk aktivitet och gång- och cykeltrafik

Kommunen ska främja fysisk aktivitet i städer och samhällen **genom att genomföra minst två av nedanstående insatser eller andra insatser med motsvarande effekt:**

- Främja aktiva transporter, d v s möjligheten att gå eller cykla till och från skolan.
- Främja aktiva transporter, d v s möjligheten att gå eller cykla till och från arbetsplatsen.
- Planera för säkra gång- och cykelvägar (även belysning, skyltning).
- Utveckla gröna, tillgängliga och trygga lekmiljöer för barn och unga.
- Utveckla gröna, tillgängliga och trygga uterum och aktivitetsytor för social samvaro, fysisk aktivitet och hälsosamt åldrande.

Ansvar: kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, tekniska nämnden

Kapitel 5 – Målområde 2 *Hållbar samhällsplanering och bebyggelse*

Strategier för hållbar bebyggelse och samhällsplanering

– luft och kemikalier

Delmål

1. Mängden ekologisk mat (KRAV och EU-ekologiskt) i våra verksamheter ska öka till 60 % år 2030
2. Klimatpåverkan från livsmedel som köps in ska vara max 1,25 kg CO₂-ekvivalenter per inköpt kg livsmedel eller ett genomsnitt på 0,5 kg CO₂ekvivalenter senast 2030.
3. Kommunen ska arbeta med en kemikalieklok förskola och skola

Frisk luft

“Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.”

Riksdagens definition av miljömålet

Giftfri miljö

“Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.”

Riksdagens definition av miljömålet

Kap 5

Målnråde 2

Delmål 3

Hållbar bebyggelse och samhällsplanering handlar om hur, vart och för vem vi bygger. Hållbarhetens tre dimensioner ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet syns i det vi gör. Den bebyggda miljön ska utgå från och stödja människans behov av till exempel närhet till natur- och grönområden, estetiskt tilltalande miljöer och ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

Åtgärder för hållbar bebyggelse och samhällsplanering – luft och kemikalier

Åtgärd: Fasa ut farliga kemikalier	Syftet med åtgärden är att minska användningen och spridningen av farliga kemikalier. En förteckning över vilka farliga kemiska ämnen som används i verksamheten upprättas i kommunens digitala kemikaliehanteringssystem. Kemikalierna ska riskbedömas och de mest miljö- och hälsofarliga ska fasa ut.	Ansvar: kommunstyrelsen, tekniska nämnden, socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, VEAB, VSBo
Åtgärd: Kemikalieklok skola och fritidshem	Skolorna och fritidshem ska börja arbeta enligt konceptet kemikalieklok förskola/skola. Syftet är att minska antalet kemikalier på fritids och skola och att barnen inte utsätts för onödigt många kemiska riskkällor i skolmiljön.	Ansvar: barn- och utbildningsnämnden

Kapitel 5 – Målområde 3 *Hållbara gröna och blå miljöer* – natur

Delmål

3. I utformningen av gröna utemiljöer ska stor hänsyn till biologisk mångfald, grön infrastruktur och ekosystemtjänster.

Levande skogar

“Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Riksdagens definition av miljömålet

Ett rikt odlingslandskap

“Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

Riksdagens definition av miljömålet

Kap 5

Målområde 3

Delmål 3

För att nå delmålet behöver Vaggeryds kommun bli bättre på att nyttja, bevara och utveckla ekosystemtjänster i planering, byggnation och förvaltning. Invånarnas tillgång till grönytor behöver prioriteras. Utmaningen ligger i att samtidigt som vi växer och förtätar samhället, prioritera tillgång till grönområden med höga kvaliteter. Grönytorna har fler funktioner, både för människors hälsa, möjlighet till biologisk mångfald och som ytor för klimatanpassning. Genom att inkludera de nyttor ekosystemtjänster kan bidra till maximal samhällsnytta. En del i arbetet med målet är att spara och sköta värdefulla naturområden, till exempel säkerställa att betesmarker betas.

Åtgärder för hållbara gröna och blå miljöer – natur

Åtgärd: Utöka naturpedagogiken i kommunen	Genom till exempel Remida kan utomhus- och naturpedagogiken utvecklas och utökas i kommunens skolor och förskolor.	Ansvar: barn- och utbildningsnämnden
Åtgärd: Gröna skolgårdar	Våra förskole- och skolgårdar utformas till gröna skolgårdar genom att t ex plantera träd, anlägga odlingsplatser samt öka inslaget av grönytor och blommande växter. Även intilliggande naturmiljöer kan nyttjas och utvecklas för pedagogisk verksamhet, lek och äventyr.	Ansvar: barn- och utbildningsnämnden
Åtgärd: Grönska i den bebyggda miljön	Grönskan i den bebyggda miljön ska öka genom att vi arbetar med grönstrukturplanen som ett kunskapsunderlag och utifrån den utför fysiska åtgärder. Det kan t ex vara att plantera träd, gröna tak/väggar eller öka grönyta och krontäckning på skolgårdar, äldreboenden och centrummiljöer. För Furugården, Sörgården och verksamheter inom funktionshinderomsorgen ska det även fokuseras på skugga och blomsterupplevler.	Ansvar: kommunstyrelsen, tekniska nämnden, VSBo, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden

Sammanfattning

Åtgärd	Förslag på svar	Motivering
Säkra och tillgängliga cykelparkeringar	Ja	För att främja andra transportsätt än bil är det viktigt att vi har väl fungerande cykelparkeringar vid våra skolor och förskolor.
Främja fysisk aktivitet och gång- och cykeltrafik	Ja	Gå- och cykelkampanjen har haft 2 lyckade år. Detta vill vi fortsätta med!
Fasa ut farliga kemikalier	Ja	Ett viktigt arbete som måste fortsätta.
Kemikalieklok skola och fritidshem	Ja	Fritidshem och grundskolan f-3 är på gång med detta arbete.
Utöka naturpedagogiken i kommunen	Ja	Vi gör detta idag genom Remida.
Gröna skolgårdar	Nej	Vi kan vara beställare men inte utförare i återplantering.
Grönska i den bebyggda miljön	Nej	Ingår i åtgärd "Gröna skolgårdar" för BUNs del. Detta är en upprepning.

Beslutsförslag

Förvaltning	<p>Barn- och utbildningsförvaltningen föreslår arbetsutskotten:</p> <ul style="list-style-type: none">• att föreslå nämnden att svara JA till åtgärderna Säkra och tillgängliga cykelparkeringar, Främja fysisk aktivitet och gång- och cykeltrafik, Fasa ut farliga kemikalier, Kemikalieklok skola och fritidshem och Utöka naturpedagogiken i kommunen.• att föreslå nämnden att svara NEJ till genomförande av åtgärd Grönska i den bebyggda miljön och för åtgärd Gröna skolgårdar med motiveringen att dessa åtgärder ej kan falla under barn- och utbildningsnämndens ansvar.
AU	<p>Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott beslutar:</p> <ul style="list-style-type: none">• att föreslå nämnden att svara JA till åtgärderna Säkra och tillgängliga cykelparkeringar, Främja fysisk aktivitet och gång- och cykeltrafik, Fasa ut farliga kemikalier, Kemikalieklok skola och fritidshem och Utöka naturpedagogiken i kommunen.• att föreslå nämnden att svara NEJ till genomförande av åtgärd Grönska i den bebyggda miljön och för åtgärd Gröna skolgårdar med motiveringen att dessa åtgärder ej kan falla under barn- och utbildningsnämndens ansvar.
BUN	<p>Barn och utbildningsnämnden beslutar:</p> <ul style="list-style-type: none">• att svara JA till åtgärderna Säkra och tillgängliga cykelparkeringar, Främja fysisk aktivitet och gång- och cykeltrafik, Fasa ut farliga kemikalier, Kemikalieklok skola och fritidshem och Utöka naturpedagogiken i kommunen.• att svara NEJ till genomförande av åtgärd Grönska i den bebyggda miljön och för åtgärd Gröna skolgårdar med motiveringen att dessa åtgärder ej kan falla under barn- och utbildningsnämndens ansvar.

